

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 111/18

Λουξεμβούργο, 25 Ιουλίου 2018

Απόφαση στην υπόθεση C-528/16
Confédération paysanne κ.λπ. κατά Premier ministre και ministre de
l'Agriculture, de l'Agroalimentaire et de la Forêt

Οι οργανισμοί που προκύπτουν με μεταλλαξιγένεση αποτελούν ΓΤΟ και υπόκεινται, κατ' αρχήν, στις υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία για τους ΓΤΟ

Εντούτοις, εξαιρούνται από τις υποχρεώσεις αυτές οι οργανισμοί που προκύπτουν μέσω τεχνικών μεταλλαξιγενέσεως οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά παράδοση σε ορισμένες εφαρμογές και των οποίων η ασφάλεια έχει από μακρού αποδειχθεί, εξυπακουσμένου ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν ότι οι οργανισμοί αυτοί υπόκεινται, τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης, στις υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία ή σε άλλες υποχρεώσεις

Εν αντιθέσει προς τη διαγένεση, η μεταλλαξιγένεση είναι ένα σύνολο τεχνικών που παρέχουν τη δυνατότητα τροποποίησης του γονιδιώματος ενός ζωντανού οργανισμού χωρίς εισαγωγή ξένου DNA. Οι τεχνικές μεταλλαξιγενέσεως έχουν καταστήσει δυνατή τη δημιουργία ποικιλιών σπόρων με στοιχεία ανθεκτικά σε επιλεκτικά ζιζανιοκτόνα.

Η Confédération paysanne είναι γαλλική γεωργική ένωση η οποία υπερασπίζεται τα συμφέροντα της γεωργίας μικρής κλίμακας. Από κοινού με οκτώ ακόμη ενώσεις, προσέφυγε ενώπιον του γαλλικού Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) βάλλοντας κατά της γαλλικής ρυθμίσεως η οποία εξαιρεί τους οργανισμούς που προκύπτουν με μεταλλαξιγένεση από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία για τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ)¹. Συγκεκριμένα, η οδηγία αυτή προβλέπει ότι πρέπει να χορηγείται έγκριση στους ΓΤΟ κατόπιν αξιολογήσεως των κινδύνων που παρουσιάζουν για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και ότι οι ΓΤΟ υπόκεινται στις υποχρεώσεις της ανιχνευσιμότητας, της επιστημόσεως και της παρακολούθησεως.

Η Confédération paysanne και οι λοιπές ενώσεις υποστηρίζουν ότι οι τεχνικές της μεταλλαξιγενέσεως έχουν εξελιχθεί συν τω χρόνω. Πριν από την έκδοση της οδηγίας για τους ΓΤΟ το 2001, εφαρμόζονταν μόνο συμβατικές ή τυχαίες μέθοδοι μεταλλαξιγενέσεως in vivo σε ολόκληρα φυτά. Στη συνέχεια, με την τεχνική πρόοδο, εμφανίστηκαν τεχνικές μεταλλαξιγενέσεως in vitro οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα στοχευμένης μεταλλαξιγενέσεως, προκειμένου να προκύψει ένας οργανισμός ανθεκτικός σε ορισμένα ζιζανιοκτόνα. Εν προκειμένω, η Confédération paysanne και οι λοιπές ενώσεις θεωρούν ότι η χρήση ποικιλιών σπόρων που είναι ανθεκτικές σε ζιζανιοκτόνα εγκυμονεί τον κίνδυνο να προκληθεί σημαντική βλάβη στο περιβάλλον και στην υγεία του ανθρώπου και των ζώων όπως ακριβώς και στην περίπτωση των ΓΤΟ που έχουν προκύψει με διαγένεση.

Στο πλαίσιο αυτό, το γαλλικό Conseil d'État ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει, κατ' ουσίαν, εάν οι οργανισμοί που προκύπτουν με μεταλλαξιγένεση αποτελούν ΓΤΟ και εάν υπόκεινται στις υποχρεώσεις τις οποίες προβλέπει η οδηγία για τους ΓΤΟ.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο εκτιμά κατ' αρχάς ότι **οι οργανισμοί που έχουν προκύψει με μεταλλαξιγένεση αποτελούν ΓΤΟ** κατά την έννοια της οδηγίας για τους ΓΤΟ, στον βαθμό που οι τεχνικές και οι μέθοδοι της μεταλλαξιγενέσεως τροποποιούν το γενετικό υλικό ενός οργανισμού κατά τρόπο που δεν συμβαίνει φυσιολογικά. Επομένως, **οι οργανισμοί αυτοί**

¹ Οδηγία 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάρτηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2001, L 106, σ. 1).

εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τους ΓΤΟ και υπόκεινται στις υποχρεώσεις που αυτή προβλέπει.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει εντούτοις ότι από την οδηγία για τους ΓΤΟ προκύπτει ότι αυτή **δεν εφαρμόζεται στους οργανισμούς που προκύπτουν με ορισμένες τεχνικές μεταλλαξιογένεσης, ήτοι με τις τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά παράδοση σε ορισμένες εφαρμογές και των οποίων η ασφάλεια έχει από μακρού αποδειχθεί.** Το Δικαστήριο διευκρινίζει πάντως ότι **τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν ότι τέτοιοι οργανισμοί υπόκεινται,** τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης (ιδίως των κανόνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων), **στις υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία για τους ΓΤΟ ή σε άλλες υποχρεώσεις.** Πράγματι, το γεγονός ότι οι οργανισμοί αυτοί εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας δεν σημαίνει ότι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προβαίνουν ακώλυτα στη σκόπιμη ελευθέρωσή τους στο περιβάλλον ή στη διάθεσή τους στην αγορά εντός της Ένωσης. Τα κράτη μέλη έχουν έτσι τη δυνατότητα να νομοθετούν στον τομέα αυτόν, τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε των κανόνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Ως προς το εάν η οδηγία για τους ΓΤΟ μπορεί επίσης να εφαρμοσθεί στους οργανισμούς που προκύπτουν μέσω τεχνικών μεταλλαξιογένεσης οι οποίες εμφανίστηκαν μετά την έκδοσή της, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι κίνδυνοι που συνδέονται με τη χρήση αυτών **των νέων τεχνικών μεταλλαξιογένεσης** ενδέχεται να είναι παρόμοιοι με εκείνους που προκύπτουν από την παραγωγή και τη διάδοση ΓΤΟ μέσω διαγένεσης, δεδομένου ότι η άμεση τροποποίηση του γενετικού υλικού ενός οργανισμού μέσω της μεταλλαξιογένεσης μπορεί να έχει τα ίδια αποτελέσματα με την εισαγωγή ενός ξένου γονιδίου στον οργανισμό (διαγένεση) και δεδομένου ότι αυτές οι νέες τεχνικές παρέχουν τη δυνατότητα παραγωγής γενετικώς τροποποιημένων ποικιλιών με ταχύτητα και σε ποσότητες ασύγκριτα μεγαλύτερες από ό,τι είναι δυνατό με την εφαρμογή των παραδοσιακών μεθόδων μεταλλαξιογένεσης. Λαμβανομένων υπόψη των κοινών αυτών κινδύνων, τυχόν εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τους ΓΤΟ των οργανισμών που προκύπτουν με τις νέες τεχνικές μεταλλαξιογένεσης θα υπονόμει τον σκοπό της οδηγίας αυτής που συνίσταται στην αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και δεν θα ελάμβανε υπόψη την αρχή της προφυλάξεως στην εφαρμογή της οποίας αποσκοπεί η οδηγία. Επομένως, **η οδηγία για τους ΓΤΟ εφαρμόζεται και στους οργανισμούς που προκύπτουν με τεχνικές μεταλλαξιογένεσης οι οποίες εμφανίστηκαν μετά την έκδοσή της.**

Τέλος, το Δικαστήριο εξετάζει το ζήτημα κατά πόσον οι γενετικώς τροποποιημένες ποικιλίες που προκύπτουν με μεταλλαξιόγνεση πρέπει να πληρούν μια προβλεπόμενη από άλλη οδηγία της Ένωσης² προϋπόθεση, κατά την οποία μια γενετικώς τροποποιημένη ποικιλία μπορεί να γίνει αποδεκτή «σε κοινό κατάλογο ποικιλιών καλλιεργουμένων φυτικών ειδών, των οποίων οι σπόροι προς σπορά ή τα φυτά προς φύτευση μπορούν να τεθούν σε εμπορία» μόνον εάν είναι ασφαλής για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον, κατόπιν λήψεως όλων των κατάλληλων μέτρων. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η έννοια της «γενετικώς τροποποιημένης ποικιλίας» πρέπει να νοηθεί ως παραπέμπουσα στην έννοια των «ΓΤΟ» της οδηγίας για τους ΓΤΟ, οπότε οι ποικιλίες που προκύπτουν με μεταλλαξιόγνεση οι οποίες εμπίπτουν στην οδηγία αυτή πρέπει να πληρούν την προαναφερθείσα προϋπόθεση. Αντιθέτως, εξαιρούνται από την υποχρέωση αυτή οι ποικιλίες που προκύπτουν μέσω τεχνικών μεταλλαξιογένεσης οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά παράδοση σε ορισμένες εφαρμογές και των οποίων η ασφάλεια έχει από μακρού αποδειχθεί.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του

² Οδηγία 2002/53/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, περί του κοινού καταλόγου ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτικών ειδών (ΕΕ 2002, L 193, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1829/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 (ΕΕ 2003, L 268, σ. 1).

Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106